



Rapport ouderenzorg West-Vlaanderen



De interprovinciale werking Data & Analyse brengt informatie uit diverse bronnen samen voor studies en analyse.

Voorliggend rapport is een realisatie van de vijf Vlaamse Provincies. De interprovinciale werking Data & Analyse stelde de inhoud samen en verzamelde de data.



provincies.incijfers.be
je stad of gemeente in kaart

Leeswijzer

Voor dit rapport maakten we een selectie van gegevens rond het thema ouderenzorg.

Momenteel zie je het rapport voor **provincie West-Vlaanderen**. Raadpleeg [het rapport online](#) om andere gebieden en vergelijkingsgebieden te kiezen. Je kan een of meer gemeenten of provincies kiezen en zelf de vergelijkingsgebieden aanpassen. Indien je één gebied kiest, dan kan je vergelijken met "bovenliggende" gebiedsindelingen. Als je twee gebieden kiest, dan worden deze naast elkaar gezet. Kies je meer dan twee gebieden, dan worden ze als geheel beschouwd. Je kunt ook [een gebied samenstellen op kaart](#).

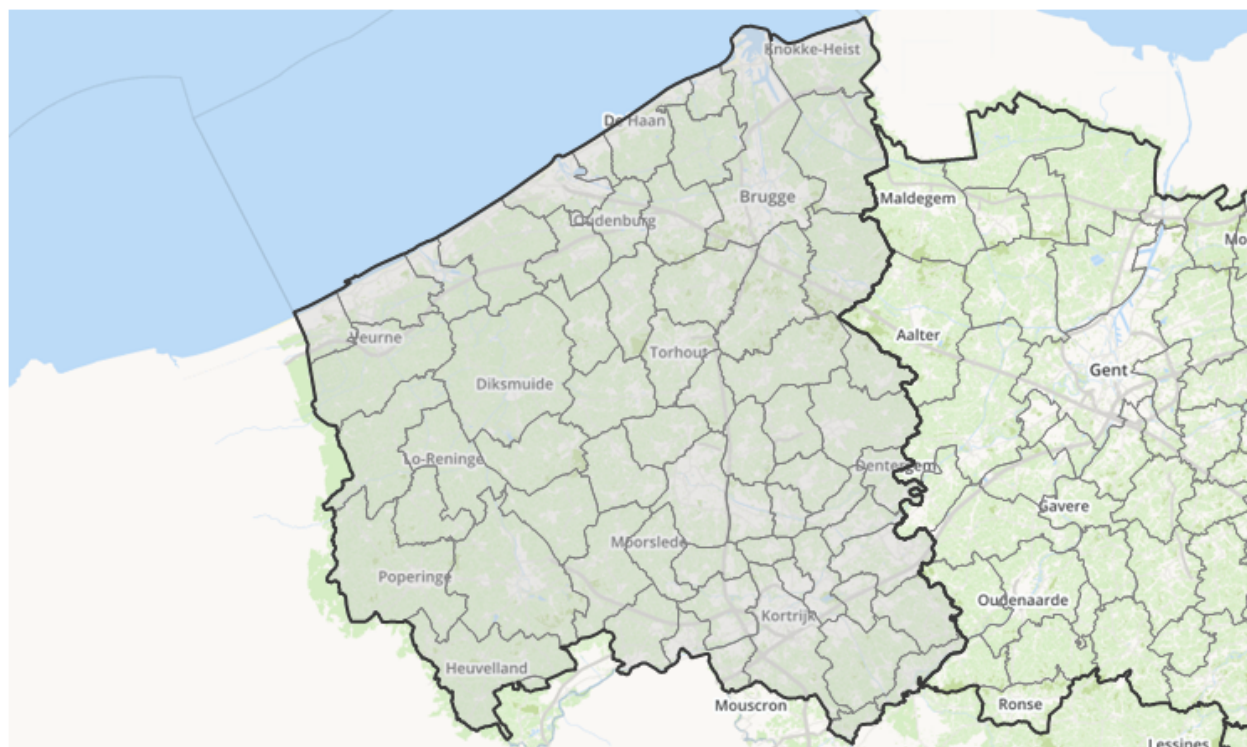
Het huidige rapport vergelijkt **West-Vlaanderen** met **het Vlaams Gewest**. Binnen dit rapport geven we de kaarten weer als een uitsplitsing van het Vlaams Gewest.

Je ziet het rapport zoals dit op **27-6-2023** ter beschikking was via provincies.incijfers.be. De Databank wordt echter voortdurend bijgewerkt. Je kan een up-to-date versie van dit rapport raadplegen [via deze link](#).

Alle cijfers in dit rapport zijn ook raadpleegbaar via onze [Databank](#). Via de knop  open je de figuur als presentatie in de Databank, zodat je er zelf verder aan kan werken. Wil je gewoon de cijfers zien die voor de kaarten, figuren en tabellen gebruikt worden, klik dan op  of  voor een online- of Excel-tabel. Doorheen de tekst voorzien we duiding bij de cijfers. Aan het einde van het rapport vind je een overzicht van de gebruikte bronnen, met telkens een link naar een volledige fiche die de mogelijkheden en beperkingen van de cijfers verder toelicht. Omwille van de privacywetgeving wordt bij sommige gegevens voor kleine aantallen de waarde x weergegeven. Hierdoor worden dan ook op de grafieken geen waarden weergegeven.

Naast dit kant-en-klare rapport kunnen lokale besturen en andere geïnteresseerden ook zelf aan de slag met de data om op een eenvoudige en interactieve manier gegevens samen te brengen en grafisch voor te stellen. Het [Dashboard](#) van provincies.incijfers.be geeft je via de tegels een snel overzicht van het data-aanbod. De optie [Databank](#) geeft toegang tot een brede set gegevens die je zelf kan selecteren en combineren.

Provincies.incijfers.be is een product van de [interprovinciale werking Data & Analyse](#). Zij helpen je graag verder bij vragen over het gebruik van de tool, maar ook bredere vragen rond het gebruik van omgevingsdata bij lokale besturen.



Inhoudsopgave

Leeswijzer

Inleiding

1. De vraag naar ouderenzorg

1.1 De ouderenpopulatie

1.2 De huidige zorgbehoefte bij ouderen

1.3 Toename van de zorgvraag

1.4 Prognose van de ouderenpopulatie

2. Het zorgaanbod voor ouderen

2.1 Mantelzorg

2.2 Het huidige professionele zorgaanbod

2.2.1 Gezinszorg

2.2.2 Dienstencheques

2.2.3 Dienstencentra

2.2.4 Dagverzorgingscentra

2.2.5 Centra voor kortverblijf

2.2.6 Serviceflats / groepen van assistentiewoningen

2.2.7 Woonzorgcentra

3. Bijzondere doelgroepen

3.1 Ouderen met dementie

3.2 Financiële kwetsbaarheid

3.3 Alleenwonende ouderen

3.4 Ouderen met een niet-Belgische geboortenationaliteit

4. Huisvesting van doelgroepen

5. Samenvattende grafiek

Meer informatie over de cijfers en bronnen

Bronvermeldingen

Inleiding

De voortschrijdende vergrijzing van onze bevolking vraagt om een belangrijke uitbouw van het ouderenzorgaanbod. Differentiatie en samenwerking in de zorgverlening zijn noodzakelijke voorwaarden om aan de sterke toename van de zorgvraag tegemoet te komen. Door een accurate afstemming van extramurale, transmurale en residentiële voorzieningen kan zorg op maat verleend worden.

Dit rapport ouderenzorg bundelt geïnventariseerde gegevens over de organisatie en afstemming van de huidige zorgvraag en het actuele zorgaanbod in de geselecteerde provincie(s), en geeft een beeld van de bevolkingsprojecties op korte en middellange termijn.

1. De vraag naar ouderenzorg

1.1 De ouderenpopulatie

West-Vlaanderen telt 291.028 inwoners ouder dan 65 jaar in 2022. Deze groep vertegenwoordigt 24,0 % van de bevolking. Hiervan zijn 88.521 inwoners ouder dan 80 jaar, of 7,3 % van de bevolking in West-Vlaanderen is 80-plusser. Onderstaande *kaart 1* toont het aantal 80-plussers per gemeente binnen deze provincie.

Tabel 1 | Ouderen (2022)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
65+ jaar	291.028	1.403.787
80+ jaar	88.521	411.914

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be



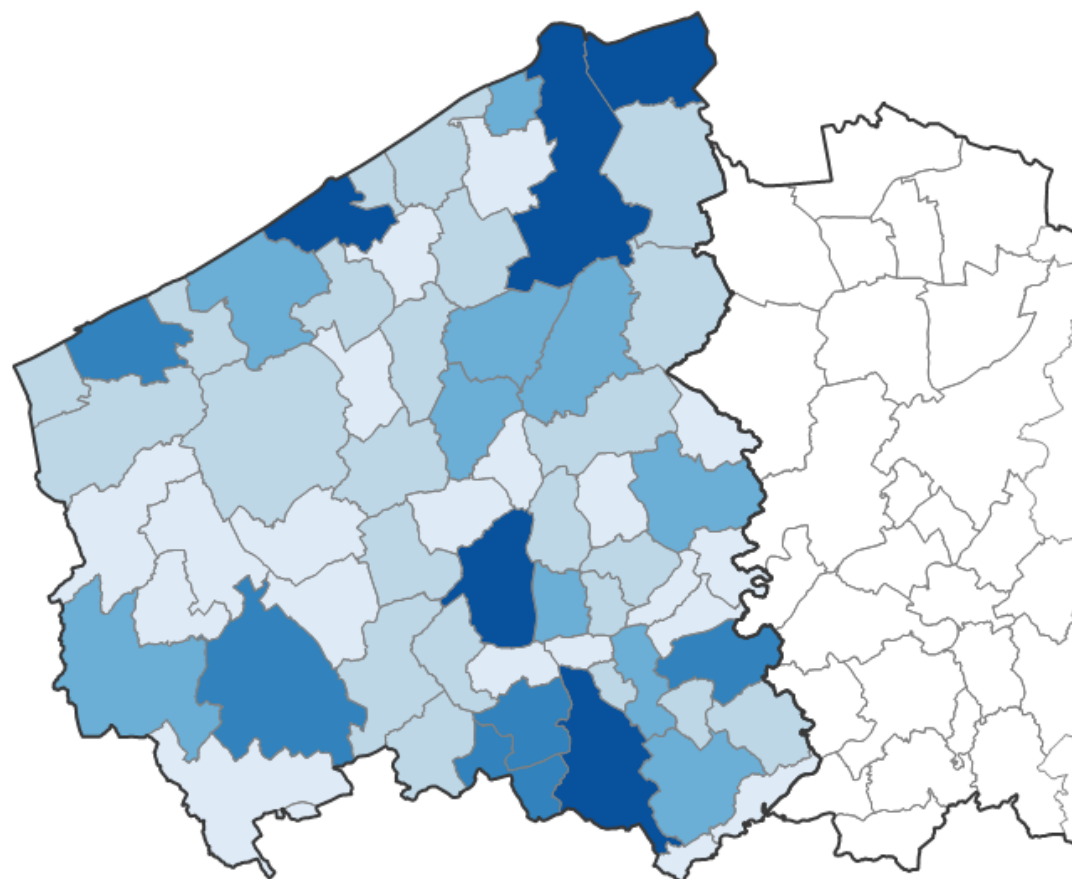
Tabel 2 | Ouderen, % t.o.v. alle inwoners (2022)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners)	24,0	20,9
80+ jaar (t.o.v. inwoners)	7,3	6,1

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be



Kaart 1 | 80-plussers per gemeente in West-Vlaanderen (2022)



< 700 700 < 1.400 1.400 < 2.100 2.100 < 2.800 >= 2.800

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be



1.2 De huidige zorgbehoefte bij ouderen

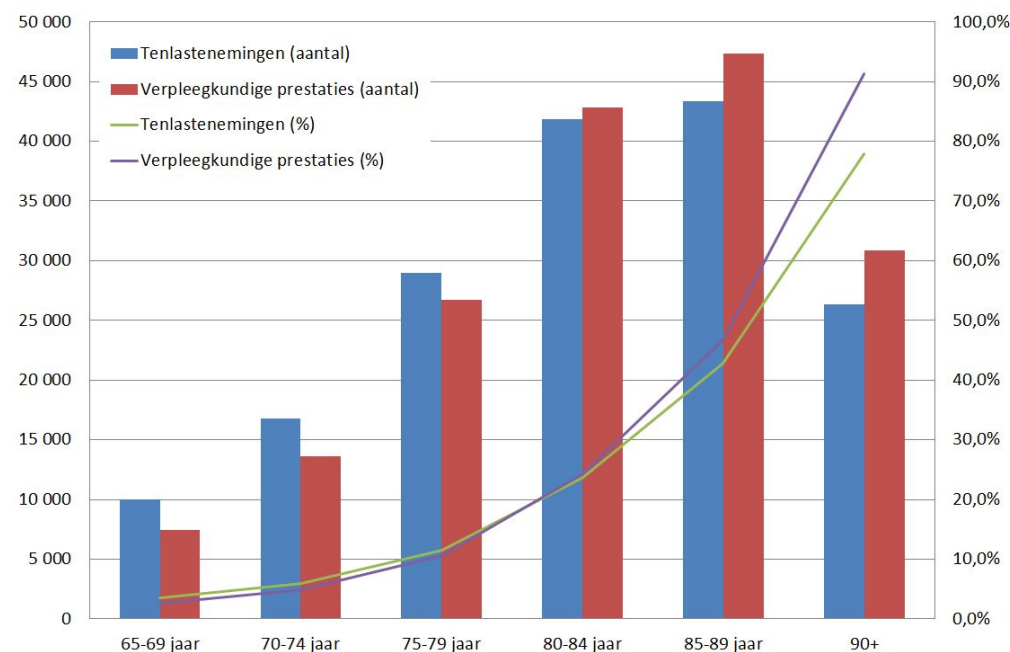
Om de zorgbehoefte bij ouderen in beeld te brengen maken we gebruik van twee indicatoren:

- zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden. Dit is de nieuwe naam voor 'tenlastenemingen in de zorgverzekering'. Het is een zorgbudget voor mensen die veel zorg nodig hebben, zoals bijvoorbeeld ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven of mensen van alle leeftijden die thuis veel (eventueel professionele) ondersteuning nodig hebben. Deze cijfers zijn actueel en voor meerdere jaren opgenomen.
- het aantal verpleegkundige prestaties (o.b.v. RIZIV cijfers, enkel voor 2010).

Uit deze cijfers (zie *grafiek 1*) leiden we af dat de zorgvraag toeneemt met de leeftijd. Toch zijn ouderen globaal gezien gemiddeld vitaal, gezond en relatief vrij van (professioneel verpleegkundige) zorg. Uit de RIZIV-cijfers blijkt dat ruim 85 % van de 65-plussers geen enkele vorm van professionele verpleegkundige zorg ontvangt.

Zorggebruik neemt sterk toe bij een hoge leeftijd. Zo is slechts 10 % van de oudere zeventigers (75-79 jaar) zorggebruiker, terwijl dat bij de jonge tachtigers (80-84 jaar) 20 % bedraagt, en bij de oudere tachtigers (85-89-jaar) bijna de helft. Ruim 80 % van de negentigers krijgt professionele verpleegkundige zorg.

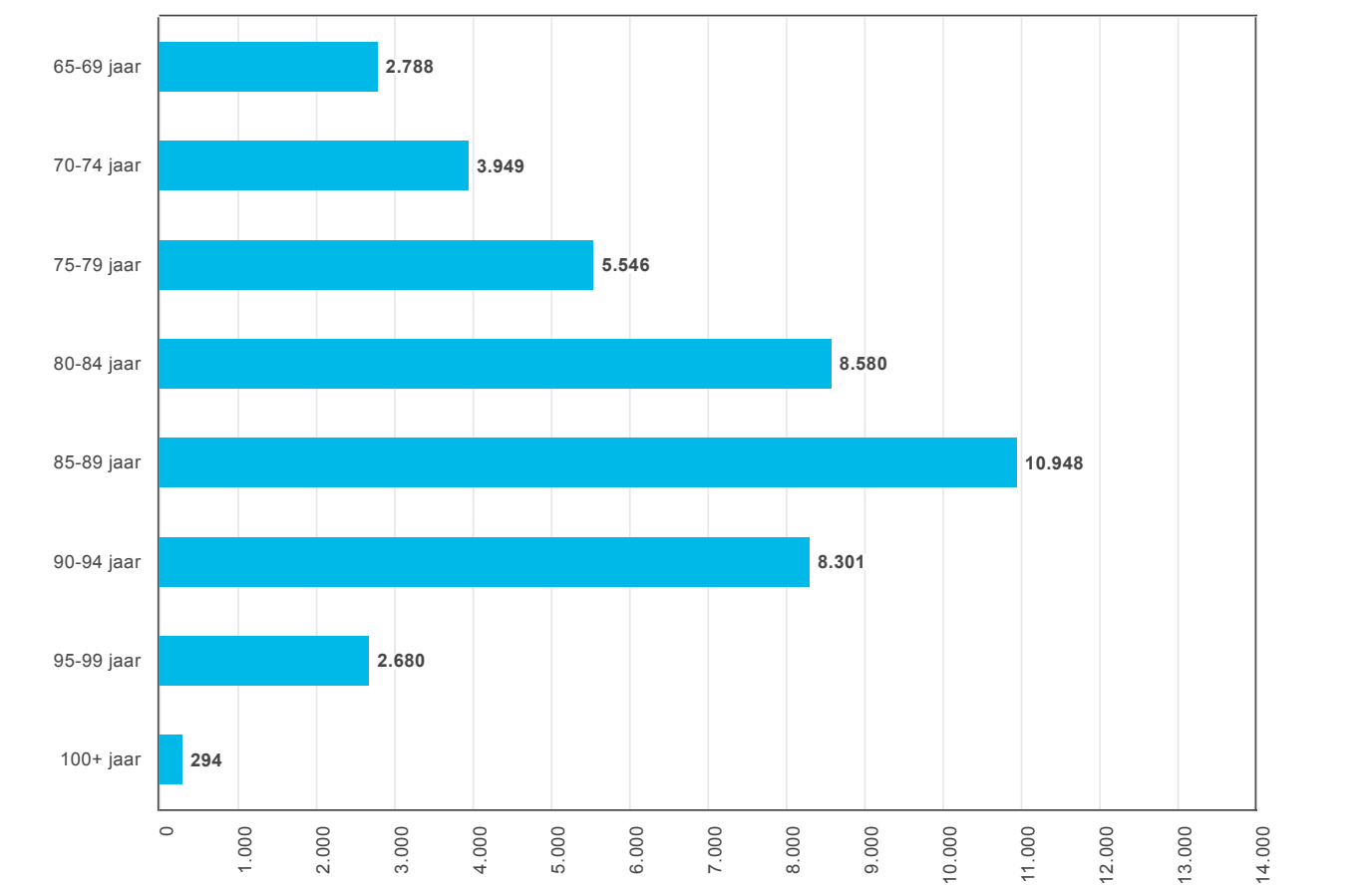
Grafiek 1 | Zorggebruik naar (hogere) leeftijd in Vlaanderen. Absolute en relatieve cijfers op basis van dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (tenlastenemingen) en RIZIV-gegevens (2010)



Bron: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en RIZIV

De relatieve toename van het zorggebruik met hogere leeftijd geldt uiteraard evenzeer in West-Vlaanderen. Op basis van het aantal dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden tellen we in 2022 in West-Vlaanderen 52.847 zorggebruikers waarvan er 81,5 % oftewel 43.086 ouder zijn dan 65 jaar. Dit is 14,8 % van de 65-plussers. De grootste groep zorggebruikers vinden we bij de tachtigers. In West-Vlaanderen gaat het om 30.803 zwaar zorgbehoevende 80-plussers, of 34,8 % van de 80-plussers.

Grafiek 2 | Zorggebruik o.b.v. dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehovende 65-plussers in West-Vlaanderen (2022)



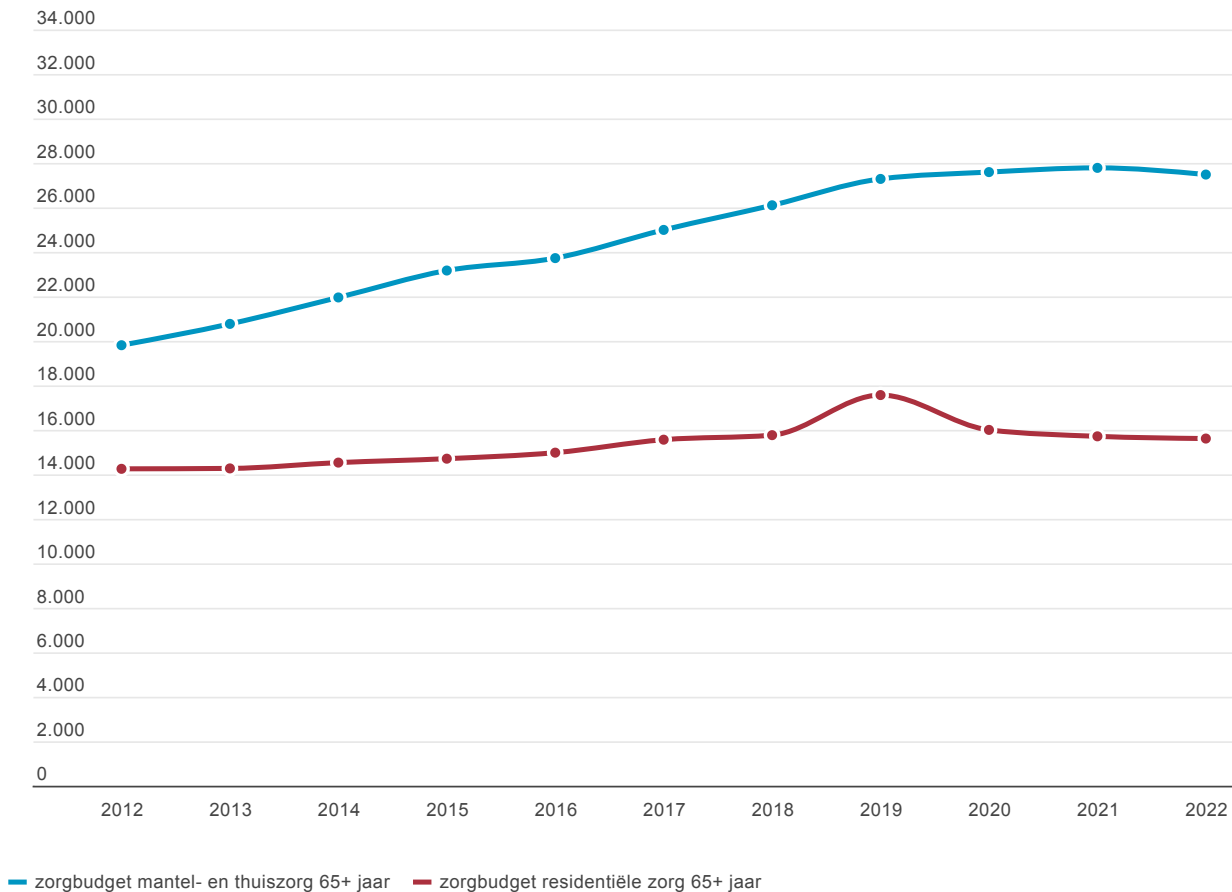
Bron: VSB | provincies.incijfers.be



1.3 Toename van de zorgvraag

De sterke toename van het zorggebruik met hoge(re) leeftijd (cfr. grafiek 1), en de toename van het aantal ouderen, impliceren een sterke toename van het aantal zwaar zorgbehoevende ouderen in West-Vlaanderen. We geven hier de evolutie van het zorggebruik bij 65-plussers weer, o.b.v. het aantal dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden.

Grafiek 3 | Evolutie dossiers zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in West-Vlaanderen (2012-2022)



Bron: VSB | provincies.incijfers.be



1.4 Prognose van de ouderenpopulatie

De veroudering van de bevolking is een determinerende factor in de toename van de zorgvraag. Een prognose van de omvang en de samenstelling van de ouderenpopulatie in West-Vlaanderen over de volgende vijftien jaren is daarom een belangrijk instrument om de toekomstige zorgbehoefte in te schatten.

De toename van het aantal inwoners op hoge leeftijd (80-plussers) is in dit kader het meest relevant. Onderstaande tabellen tonen dat tussen 2017 en 2035 het aantal 80-plussers zal toenemen met 32.562 (39,1 %) in West-Vlaanderen. Dit is minder dan in het Vlaams Gewest (43,9 %).

Tabel 3 | Prognose 65- en 80-plussers (2017, 2025, 2035)

	2017		2025		2035	
	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
65+ jaar [projecties]	269.066	1.287.035	306.910	1.495.047	355.698	1.763.068
80+ jaar [projecties]	83.209	389.124	92.329	431.924	115.771	560.019

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be



Tabel 4 | Prognose 65- en 80-plussers, % t.o.v. alle inwoners (2017, 2025, 2035)

	2017		2025		2035	
	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
65+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	22,7	19,8	25,2	22,1	28,4	25,1
80+ jaar (t.o.v. inwoners) [projecties]	7,0	6,0	7,6	6,4	9,2	8,0

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be



Tabel 5 | Prognose 65- en 80-plussers (2017, 2025 en 2035, index 2017=100)

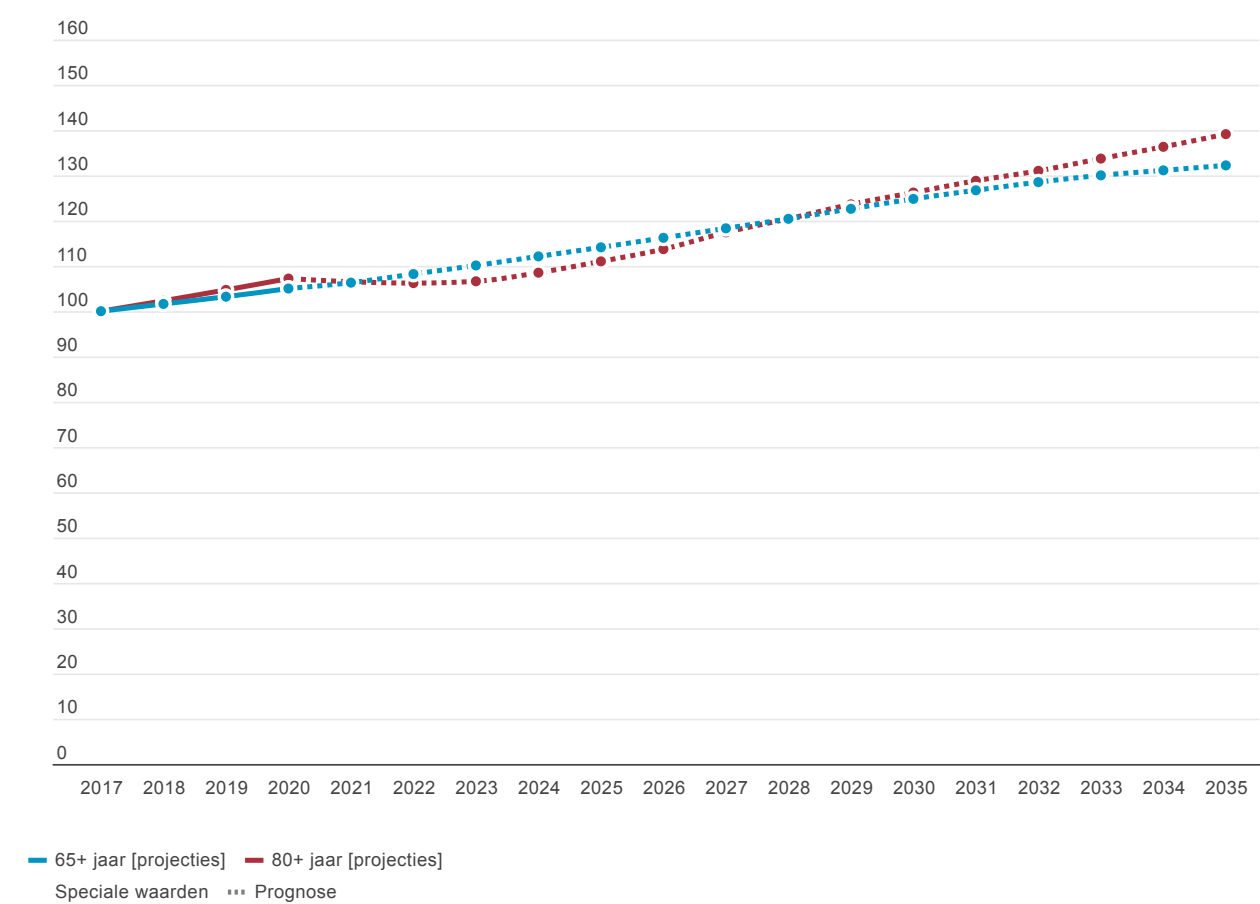
	2017		2025		2035	
	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
65+ jaar [projecties]	100,0	100,0	114,1	116,2	132,2	137,0
80+ jaar [projecties]	100,0	100,0	111,0	111,0	139,1	143,9

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be



Grafiek 4 | Prognose 65- en 80-plussers in West-Vlaanderen (2017-2035, index 2017=100)



Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be



2. Het zorgaanbod voor ouderen

Zorg bestaat uit informele zorg en formele of professionele zorg. De informele zorg wordt verleend door mantelzorgers (kinderen, partners, ouders) en vrijwilligers.

Ouderen willen graag zo lang mogelijk thuis zorg krijgen. Ook de Vlaamse overheid zet sterk in op de vermaatschappelijking van de zorg, en zorg dichtbij het vertrouwde milieu van de zorgbehoevende. Zonder informele zorg is dit voor zwaar zorgbehoevenden echter moeilijk tot onmogelijk.

Het groeiende belang van mantelzorg en de afname van het potentieel aan mantelzorgers vragen dan ook aandacht.

2.1 Mantelzorg

De mantelzorgratio geeft het aantal potentiële mantelzorgers op basis van leeftijd (40-79-jarigen) per 80-plusser weer. Dit is een puur demografisch cijfer, en wil niet zeggen dat effectief zoveel mensen mantelzorger zijn.

Tabel 6 | Evolutie en prognose van de mantelzorgratio (2010, 2015, 2017, 2020, 2025 en 2030)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2010	8,6	9,7
2015	7,4	8,3
2017	7,1	8,0
2020	6,7	7,7
2025	6,6	7,6
2030	5,8	6,7

Speciale waarden: Prognose

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be



West-Vlaanderen beschikte in 2020 over een potentieel van 6,7 mantelzorgers per 80-plusser. Tegen 2030 zal dit potentieel afnemen tot 5,8 mantelzorgers per 80-plusser. In het Vlaams Gewest neemt het potentieel aan mantelzorgers af van 7,7 tot 6,7 in 2030.

Bovenop de evolutie van het potentieel aantal mantelzorgers moeten we rekening houden met bijkomende druk op mantelzorgers omwille van een aantal maatschappelijke factoren zoals gezinsverdunning, langer blijven werken, verhuisbewegingen,...

2.2 Het huidige professionele zorgaanbod

In onderstaande tabel geven we enkele kerncijfers weer die een beeld schetsen van het actuele ouderenzorgaanbod in West-Vlaanderen. Ter vergelijking zijn dezelfde kerncijfers opgenomen voor het Vlaams Gewest. Het gaat om cijfers gezinszorg (GZ), dienstencheques (DC), lokale dienstencentra (LDC), dagverzorgingscentra (DVC), centra voor kortverblijf (CVK), serviceflats of groepen assistentiewoningen (GAW) en woonzorgcentra (rusthuizen, WZC).

Tabel 7 | Overzicht professionele zorgaanbod

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
gepresteerde uren gezinszorg [2021]	3.559.929	16.063.999
uren gezinszorg bij 65+ jaar [2021]	2.759.513	12.398.537
gepresteerde uren GZ bij 65+ jaar per inwoner 65+ jaar [2021]	9,6	9,0
gepresteerde uren dienstencheques bij 65+ jaar [2020]	4.554.786	21.199.211
gepresteerde uren dienstencheques per inwoner 65+ jaar [2020]	16,1	15,6
erkende lokale dienstencentra [2023]	74	291
voorafgaand vergunde lokale dienstencentra [2023]	13	52
aanbodratio LDC per 10.000 inwoners 65+ [2022]	2,3	1,9
huidige capaciteit DVC [2023]	82	326
voorafgaand vergunde DVC [2023]	4	11
aanbodratio DVC per 10.000 inwoners 65+ [2022]	2,8	2,3
huidige capaciteit CVK [2023]	624	2.672
voorafgaande vergunningen CVK [2023]	100	341
aanbodratio CVK per 1.000 inwoners 65+ [2022]	2,0	1,9
huidige capaciteit AW [2023]	7.259	35.388
aanbodratio AW per 100 inwoners 65+ [2022]	2,3	2,4
huidige capaciteit WZC [2023]	17.355	82.999
voorafgaande vergunningen WZC [2023]	1.084	4.565
aanbodratio WZC per 100 inwoners 65+ [2022]	5,9	5,9

Bron: VAZG - Vesta | provincies.incijfers.be
 Sodexo via Departement WSE | provincies.incijfers.be
 AZG | provincies.incijfers.be



2.2.1 Gezinszorg

Het aantal effectief gepresteerde uren gezinszorg in 2021 bedroeg in West-Vlaanderen 3.559.929 uren. Hiervan werden 2.759.513 uren bij 65-plussers gepresteerd. Verrekend per 65-plusser betekent dit gemiddeld 9,6 uren gezinszorg (bij deze berekening werden niet enkel de gebruikers van gezinszorg maar alle 65-plussers meegenomen). Ter vergelijking: voor het Vlaams Gewest ging het in 2021 om gemiddeld 9,0 uren gezinszorg per 65-plusser. Van dit totaal aantal uren gezinszorg werden in West-Vlaanderen 2.003.367 uren gepresteerd bij 80-plussers, of 22,6 aantal uren per 80-plusser.

2.2.2 Dienstencheques

Het gebruik van dienstencheques kan een waardevolle aanvulling zijn bij de ondersteuning van thuiszorg. Het is daarom zinvol om het gebruik van dienstencheques bij ouderen mee in kaart te brengen.

In 2020 zijn er in West-Vlaanderen 4.554.786 uren hulp met dienstencheques bij 65-plussers gepresteerd. Hiervan zijn 2.063.937 uren gepresteerd bij 80-plussers. Het gaat hier over 57.463 gebruikers ouder dan 65 jaar (20,3 % van de 65-plussers) en 26.286 personen ouder dan 80 jaar (29,4 % van de 80-plussers).

Rekening houdende met alle 65-plussers, wordt per 65-plusser 16,1 uur hulp gepresteerd op jaarbasis. Voor 80-plussers komt dat op 23,1 uur hulp per 80-plusser gepresteerd op jaarbasis.

2.2.3 Dienstencentra

Het lokaal dienstencentrum is een woonzorgvoorziening die in een buurt een verbindende, preventieve en laagdrempelige werking ontwikkelt in en met de nabije omgeving van de gebruiker. Ze bieden o.a. informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan en zijn specifiek bedoeld om het zelfzorgvermogen en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken, om de sociale cohesie in de buurt te versterken, en om de gebruiker te ondersteunen om zo lang mogelijk in goede omstandigheden thuis in zijn vertrouwde buurt te blijven wonen. Daarnaast bieden ze ook hulp bij activiteiten uit het dagelijkse leven.

De Vlaamse programmatie voorziet 1 lokaal dienstencentrum per begonnen schijf van 15.000 inwoners (prognose binnen 5 jaar) in de gemeente. Voor West-Vlaanderen bedraagt de programmatie 109 lokale dienstencentra.

In West-Vlaanderen zijn er 66 lokale dienstencentra in 2022. Er is een voorafgaande vergunning voor 15 bijkomende lokale dienstencentra voorzien. Per 10.000 65-plussers zijn er in 2022 in West-Vlaanderen 2,3 dienstencentra beschikbaar (aanbodratio).

2.2.4 Dagverzorgingscentra

Een dagverzorgingscentrum heeft vooral tot doel de thuis- en mantelzorg te assisteren en het verlengd verblijf van de zorgbehoevende oudere in zijn of haar thuishmilieu te faciliteren. De betrokken ouderen verblijven overdag in het dagverzorgingscentrum en keren dagelijks weer naar hun thuishmilieu.

Sinds 2013 zijn nieuwe programmaregels van toepassing op de dagverzorgingscentra, die niet langer rekening houden met het aantal plaatsen, maar enkel met het aantal centra. Voor West-Vlaanderen bedraagt de programmatie 77 dagverzorgingscentra.

In West-Vlaanderen zijn er 82 dagverzorgingscentra in 2022. Er is een voorafgaande vergunning voor 4 bijkomende dagverzorgingscentra voorzien. Per 10.000 65-plussers zijn er in 2022 in West-Vlaanderen 2,8 dagverzorgingscentra beschikbaar (aanbodratio).

2.2.5 Centra voor kortverblijf

Kortverblijf situeert zich in een woonzorgcentrum maar anders dan bij een gewone rusthuisopname heeft de opname hier een uitgesproken tijdelijk karakter. In die zin kan een centrum voor kortverblijf evenzeer aanzien worden als een ondersteuning van de (professionele) thuiszorg en mantelzorg.

In West-Vlaanderen zijn er 594 woongelegenheden in een centrum voor kortverblijf in 2022. Er is een voorafgaande vergunning voor 130 bijkomende woongelegenheden voorzien in een centrum voor kortverblijf. Tot eind 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen meer uitgereikt. Alle reeds ingediende voorafgaande vergunningen zijn toegekend en vastgelegd in de erkenningskalender. De aanbodratio kortverblijf bedraagt 2,0 woongelegenheden per 1.000 65-plussers in West-Vlaanderen (2022).

2.2.6 Serviceflats / groepen van assistentiewoningen

Sinds 2013 spreken we niet meer over serviceflats maar over groepen van assistentiewoningen. Dit is een woonzorgvoorziening waar in een aangepaste infrastructuur en binnen een organisatorisch geheel ouderen zelfstandig en permanent verblijven, waarbij gedurende de dag en de nacht permanentie georganiseerd wordt, en waarbij zorg en ondersteuning aangeboden wordt waarop de gebruiker facultatief een beroep kan doen.

In West-Vlaanderen zijn er 6.777 erkende woongelegenheden in erkende groepen van assistentiewoningen. Daarnaast bestaan er 0 meldingsplichtige assistentiewoningen, maar deze categorie

is uitdovend. Deze moeten zich nu ofwel conformeren aan de erkenningsvoorwaarden, om dan ook erkend te worden, ofwel worden ze, na een overgangsperiode, niet meer als assistentiewoningen, maar als gewone huurflats beschouwd. De aanbodratio bedraagt 2,3 woongelegenheden in erkende groepen van assistentiewoningen per 100 65-plussers in West-Vlaanderen (2022).

2.2.7 Woonzorgcentra

In West-Vlaanderen zijn er 17.257 woongelegenheden (bedden) in woonzorgcentra in 2022. Er is een voorafgaande vergunning voor 1.214 bijkomende woongelegenheden in woonzorgcentra voorzien. De aanbodratio bedraagt 5,9 woongelegenheden in woonzorgcentra per 100 65-plussers in West-Vlaanderen (2022).

Tot einde 2025 worden er geen nieuwe voorafgaande vergunningen meer uitgereikt. Alle reeds ingediende voorafgaande vergunningen zijn toegekend en vastgelegd in de erkenningskalender.

De theoretische behoefte aan woongelegenheden in woonzorgcentra (programmatie) wordt berekend op basis van de prognose van de oudere bevolking binnen 5 jaar. Er gaan steeds meer stemmen op om de programmatieberekening te herdefiniëren op basis van de nieuwe visie waarbij ouderen zo lang mogelijk thuis of in de vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Het is daarom zinvol om naast de programmatie ook rekening te houden met het huidige zorggebruik (aantal tenlastenemingen in de zorgverzekering) en de bevolkingsprognoses.

3. Bijzondere doelgroepen

Bij de analyse van bijzondere doelgroepen willen we nagaan in welke mate een aantal kwetsbare ouderen specifieke aandacht vraagt bij de uitbouw van het huidige en toekomstige ouderenzorgbeleid.

Kwetsbaarheid kan als volgt gedefinieerd worden: "Kwetsbaarheid bij ouderen is een proces van het opeenstapelen van lichamelijke, psychische en/of sociale tekorten in het functioneren dat de kans vergroot op negatieve gezondheidssuitkomsten (functiebeperkingen, opname, overlijden)"(zie bron 1).

In dit rapport beperken we ons tot de volgende groepen kwetsbare ouderen: ouderen met dementie, financieel kwetsbare ouderen, alleenstaande ouderen en ouderen met een niet-Belgische geboortenationaliteit.

3.1 Ouderen met dementie

Dementie is geen normaal ouderdomsverschijnsel. Het is een ziekte die vooral, doch niet uitsluitend, oudere mensen treft. Personen met dementie vormen een groeiende groep die nood heeft aan uitgebreide en vaak gecompliceerde zorg (zie bron 2). De natuurlijke evolutie van deze ziekte strekt zich uit over een langere periode van 6 tot 8 jaar (zie bron 3). Voorlopig bestaat er nog geen afdoende geneeskundige remedie tegen voortschrijdende dementie.

Onderstaande figuur illustreert a.d.h.v. de prevalentie-indexcijfers uit een Europese meta-analyse (2009) hoe dementie toeneemt met hogere leeftijd. (zie bron 4)

Tabel 8 | Prevalentie-indexcijfers van dementie (2009)

	2009
prevalentie dementie 65-69 jaar	1,6
prevalentie dementie 70-74 jaar	3,5
prevalentie dementie 75-79 jaar	7,4
prevalentie dementie 80-84 jaar	15,7
prevalentie dementie 85-89 jaar	26,2
prevalentie dementie 90-94 jaar	41,0
prevalentie dementie 95+ jaar	46,3

Bron: EuroCode | provincies.incijfers.be



3.2 Financiële kwetsbaarheid

Betaalbaarheid van de zorg blijft een belangrijk aandachtspunt.

Van de 65-plussers in West-Vlaanderen heeft 31,3 % recht op verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering (2021). In het Vlaams Gewest is dit 25,7 %. Omwille van de inkomensgrens die gehanteerd wordt, geeft dit cijfer een beeld van het aantal ouderen dat over een relatief laag inkomen beschikt.

4,1 % van de 65-plussers in West-Vlaanderen ontvangt een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) of een gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB). Dit is een uitkering die toegekend wordt aan ouderen die niet over voldoende financiële middelen beschikken (2022). In het Vlaams Gewest is dit 3,6 %.

Ouderen kunnen recht hebben op een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood als zij moeilijkheden ondervinden bij het uitvoeren van dagelijkse activiteiten en een beperkt inkomen hebben. Voordien was dit de tegemoetkoming hulp aan bejaarden (THAB). Van de 65-plussers in West-Vlaanderen maakt 8,8 % hiervan gebruik (2022), in het Vlaams Gewest is dat 6,4 %.

Voor meer informatie over kwetsbaarheid en armoede, zie het [rapport armoede](#).

3.3 Alleenwonende ouderen

Onderzoek toont aan dat ouderen die alleen wonen sneller naar een woonzorgcentrum verhuizen ([zie bron 5](#)). Het aantal alleenwonenden is daarom een belangrijke indicator bij de uitbouw van ouderenzorg.

West-Vlaanderen telt in 2022 85.503 alleenwonende 65-plussers. De meest kwetsbare groep zijn echter de 35.684 alleenwonende 80-plussers in West-Vlaanderen. Dit komt overeen met 40,3 % van de 80-plussers.

Tabel 9 | Alleenwonende ouderen, aantal en % t.o.v. leeftijdsgroep (2022)

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
alleenwonend 65+ jaar	85.503	391.894
alleenwonend 65+ jaar (t.o.v. totaal 65+ jaar)	29,4	27,9
alleenwonend 80+ jaar	35.684	160.581
alleenwonend 80+ jaar (t.o.v. totaal 80+ jaar)	40,3	39,0

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be



3.4 Ouderen met een niet-Belgische geboortenationaliteit

De groep van ouderen zal in de nabije toekomst niet alleen groter, maar ook gevarieerder worden. De gekleurde vergrijzing brengt specifieke uitdagingen met zich mee. Zo worden allochtone ouderen gemiddeld vroeger met gezondheidsproblemen geconfronteerd, hebben ze vaker een slechtere socio-economische positie en kunnen ze kampen met het terugkeerdilemma ([zie bron 6](#)). De culturele verwachtingen over de combinatie van formele en informele zorg verschillen vaak bij allochtone ouderen ([zie bron 7](#)). Daarnaast zorgen verschillende drempels ervoor dat allochtone ouderen de weg naar de formele zorg minder gemakkelijk vinden, zoals een te beperkte kennis van het Nederlands en het niet kennen van de bestaande welzijns- en gezondheidsvoorzieningen ([zie bron 8](#)).

West-Vlaanderen telt 9.261 65-plussers met een niet-Belgische (geboorte)nationaliteit in 2022. Dit komt overeen met 3,2 % van alle 65-plussers. Ter vergelijking: in het Vlaams Gewest is dit 6,8 %.

4. Huisvesting van doelgroepen

Sociale Huisvestingsmaatschappijen (SHM's) hebben doorgaans een aantal aangepaste (senioren)woningen voor ouderen in beheer.

In 2023 telt West-Vlaanderen 15.537 sociale huurders ouder dan 60 jaar. Daarnaast zijn er ook 6.937 kandidaat-huurders ouder dan 60 jaar.

Tabel 10 | Sociale huurders (2023) en kandidaat-huurders (2022) naar leeftijdsgroep

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
huurders 50-59 jaar van een sociale woning [2023]	5.811	30.325
huurders 60+ jaar van een sociale woning [2023]	15.537	71.874
kandidaat-huurder 50-59 jaar [2022]	5.379	30.097
kandidaat-huurder 60+ jaar [2022]	6.937	33.147

Bron: VMSW | provincies.incijfers.be



Een ondersteunend element kan het 'lokaal toewijzingsreglement' zijn, waarbij een voorbehouden gedeelte van de sociale woningen wordt toegewezen aan 65-plussers.

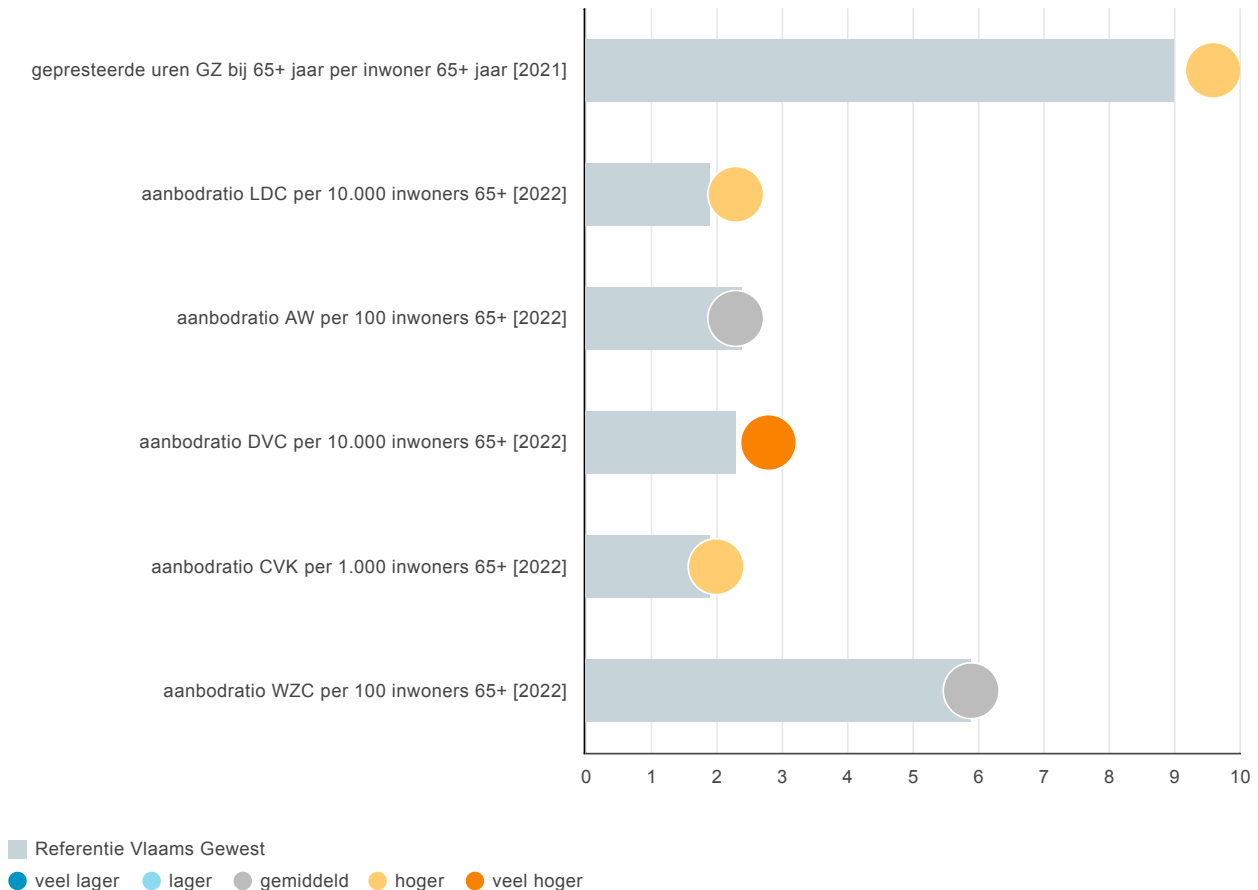
Naast dit lokaal toewijzingsreglement is het tevens van belang om ook in de toekomst bij verruiming van het aanbod (nieuwbouwprojecten) of renovatie van het aanbod een voldoende groot aantal aangepaste woningen voor ouderen en/of sociale assistentiewoningen te blijven voorzien.

Voor een breder beeld van de woningmarkt en sociale huisvesting, zie het [rapport wonen](#).

5. Samenvattende grafiek

Deze laatste figuur toont aan de hand van profielstaven in welke mate de aanbodratio van de verschillende zorgvormen in **West-Vlaanderen** (gekleurde bol) afwijkt van deze aanbodratio's van het vergelijkingsgebied (**gewest**, grijze staaf). Scoort het gebied gemiddeld in vergelijking met het vergelijkingsgebied, dan kleurt de bol grijs. Een blauwe bol wijst op een lagere waarde en een oranje gekleurde bol op een hogere waarde dan het gemiddelde.

Grafiek 5 | Samenvattende grafiek



Bron: VAZG - Vesta | provincies.incijfers.be, AZG | provincies.incijfers.be



Meer informatie over de cijfers en bronnen

Gedurende het rapport duiden we de cijfers al kort. Hieronder krijg je een overzicht van de datareeksen waaruit we putten voor dit rapport. We duiden hierin **welke data** we gebruiken, **hoe deze tot stand komt**, wat de **beschikbaarheid** ervan is, en welke **beperkingen** er zijn bij het gebruik van de data.

In dit rapport gebruiken we data van volgende bronnen:

- [Agentschap Zorg en Gezondheid - Ouderenzorg |_provincies.incijfers.be](#)
- [Agentschap Zorg en Gezondheid - Vesta systeem van elektronische gegevensuitwisseling](#)
- [Directie-generaal Personen met een handicap & Vlaamse Sociale Bescherming |_provincies.incijfers.be](#)
- [Federale Pensioendienst |_provincies.incijfers.be](#)
- [InterMutualistisch Agentschap - Verhoogde tegemoetkoming |_provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Rijksregister |_provincies.incijfers.be](#)
- [Sodexo via Departement WSE |_provincies.incijfers.be](#)
- [Statbel - Bevolking |_provincies.incijfers.be](#)
- [Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties |_provincies.incijfers.be](#)
- [Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen - Kandidaat-huurders |_provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen - Sociale huurders |_provincies.incijfers.be](#). Opgelet: cijfers van deze bron worden bij ons op een ander jaartal getoond dan bij de bron zelf.
- [Vlaamse Sociale Bescherming - Zorgbudget zwaar zorgbehoevenden |_provincies.incijfers.be](#)

Bronvermeldingen

1. Gobbens, in Van Campen, C. (2011) Kwetsbare ouderen. Sociaal Cultureel Planbureau, Den Haag.
2. Van Audenhove, Ch., Spruytte, N., Detroyer, E., De Coster, I., De Clercq, A., Ylief, M., Squelard, G. & Misotten, P. (2009) De zorg voor personen met dementia: perspectieven en uitdagingen. Koning Boudewijnstichting, Brussel.
3. Spruytte, N., De Coster, I., Vermeulen, B., Van Eenoo, L., Declercq, A., Van Audenhove, Ch. (2013) Anders ouder worden, eindrapport.
4. Prevalence of dementia in Europe
5. KCE studie 167A (2011): Toekomstige behoefte aan residentiële ouderenzorg in België: projecties 2011-2025.
6. Cuyvers, G., Kavs, J. (2001) De huidige en toekomstige behoeften van allochtone ouderen aan welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. Katholieke Hogeschool Kempen, Departement Sociaal Werk, Geel.
7. Talloen, D., Verstraete, J., Chech, J. (2011) Allochtone ouderen, senioren van bij ons. Lessen uit de praktijk. Overzicht van 22 projecten die een brug slaan tussen ouderen met een migratieachtergrond en de bestaande dienstverlening. Koning Boudewijnstichting, Brussel.
8. Janssens, A. (2003) Hoe elkaar de hand reiken? De zoekende interactie tussen allochtone ouderen en het zorgaanbod in de stad Antwerpen. Steunpunt gelijkekansenbeleid.

